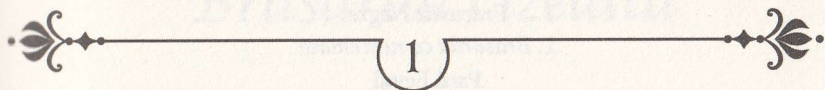

PAUL FÉVAL

FRACURILE NEGRE

BRASARDA
CU NESTEMATE

Traducere din limba franceză de

AURELIA ULICI

Cuprins

Partea întâi. Brasarda cizelată	5
I. Eseu despre familia Schwartz	7
II. Domnul Lecoq.....	14
III. Cincizeci de Don Juani.....	20
IV. Oala cu lapte	28
V. Scrupulele lui J.-B. Schwartz	36
VI. Cu urechea ciulită	43
VII. Casa încercuită.....	50
VIII. Fuga.....	58
IX. O oră de iubire	66
X. André către Julie.....	71
XI. O vizită.....	99
XII. „Se va lumina de ziuă mâine?“	107
XIII. André către Julie.....	115
XIV. În Franța	120
XV. La Paris.....	127
XVI. Domnișoara Fanchette	135
XVII. Ultima afacere a colonelului.....	143
Partea a doua. Trei-Labe	153
I. Vulturul din Meaux nr. 2.....	155
II. O știucă de paisprezece livre	162
III. Castelul.....	168
IV. Trei-Labe	177
V. Cerceul de diamant.....	185
VI. Salonul Schwartz	192
VII. Pactul.....	197
VIII. Poveste cu hoți.....	206
IX. Cocotte și Piquepuce	213
X. Eroul nostru.....	223
XI. Prima aventură	227
XII. A doua aventură.....	233

Respect pe XIII. Baroana Schwartz.....	240
XIV. Vizită nocturnă.....	247
XV. Cerceul de diamant.....	255
XVI. Orgie literară.....	260
XVII. Misterele colaborării.....	267
XVIII. Drama.....	274
XIX. Al treilea colaborator.....	282
XX. O grămadă de povești.....	291
XXI. Secretul piesei de teatru.....	298
XXII. Fracul Negru.....	306
XXIII. Locuința domnului Bruneau.....	312
XXIV. Visul lui Edmée.....	320
XXV. Edmée și Michel.....	326
XXVI. Caseta.....	333
XXVII. Ultima afacere.....	342
XXVIII. Agenția.....	355
XXIX. Un gentilom gata de un compromis.....	360
XXX. Domnul Lecoq.....	369
XXXI. Confruntarea.....	377
XXXII. Să dansăm.....	386
Partea a treia. Pădurea din Paris.....	397
I. Tratat despre originile și drumul îndrăgostiților.....	399
II. Contesa Corona.....	404
III. Descoperirea vaccinului.....	411
IV. Afacerea cu uciderea femeii.....	423
V. Funeraliile unui om drept.....	430
VI. Între intimi.....	437
VII. Jocul de biliard.....	445
VIII. Balul bogaților.....	452
IX. Iubirea care ispășește.....	459
X. Capul cu perucă.....	467
XI. Camera întunecată.....	473
XII. Brasarda cizelată.....	481
XIII. Casa de bani Bancelle.....	490
Epilog.....	500

Eseu despre familia Schwartz

A fost odată, în micul ținut Guebwiller din Alsacia, o familie numită Schwartz, foarte cinstită, care dădea alsacieni întregului univers. Alsacienii sunt în general bine văzuți în lume, iar familia Schwartz, fie la cerere, fie în mod automat, își plasa micuții ca pe o favoare. Favoare este un cuvânt care în regiune se pronunță *vafoare*, și capătă adesea o armonie delicată când este rostit de cineva care știe să *forbească bine vranțuzește*.

Așadar, familia Schwartz prospera, creștea și se înmulțea cu un spor demn de evanghelie, trimițându-și puii la Paris, în provincie, în străinătate, și, în ciuda permanentelor exporturi, păstrând întotdeauna de rezervă un stoc important de mici Schwartzi și de micuțe Schwartzeze, gata cu toții pentru expediere.

În ce privește comerțul, societățile corale, berea și accentul, nici o regiune nu poate rivaliza cu Alsacia! Un tânăr Schwartz, pregătit cu grijă și gata să cucerească, adună în el toate virtuțile savoiardului, ale provensalului și ale celor din Auvergne; are proverbiala cumpătare a primului, îndrăzneala învingătorului a celui de al doilea și delicatetea cavalierească a celui de al treilea. Așa că vedeți: vă provoc să găsiți în Europa un oraș de două mii de suflete, care să nu aibă cel puțin un Schwartz!

În 1825, în Caen erau doi: un comisar de poliție, pe cât de onest, pe atât de priceput, și un cofetar elvețian, care făcea în mod cinstit avere. Acest an 1825, Caen și cuvântul comisar de poliție îl vor pune poate imediat pe cititor pe drumul cel bun și toată lumea va ghici că este vorba aici despre faimosul proces Maynotte. Printre procesele celebre, afacerea Maynotte este una dintre cele mai ciudate și mai puțin cunoscute.

În 14 iunie al aceluiași an 1825, un tânăr Schwartz, un adevărat Schwartz din Guebwiller, sosi la Caen pe imperiala diligenței de Paris. Ținuta era dichisită, dar dovedea că îngrijirile stăruitoare nu reușesc întotdeauna să ascundă stânjeneala. Nu era înalt, dar statura bine

făcută dovedea o constituție sănătoasă și rezistentă. Avea părul șaten, pielea închisă la culoare și trăsăturile ascuțite. Acest tip, destul de rar întâlnit în Alsacia, este de obicei de timpuriu afectat de o obezitate precoce. J.-B. Schwartz era încă foarte slab. Nu părea să aibă mai mult de douăzeci de ani. Aspectul general al fizionomiei sale era de o blândețe serioasă, tulburată de niște ochi prea vii și a căror privire părea lacomă.

Avea un bagaj atât de modest, încât, coborând din trăsură, îl putu lua sub braț. Cei care fac servicii pentru diferite hoteluri din Normandia citesc bine fizionomiile: nimeni nu-l întrebă cu ce se ocupă. Făcu rost de adresa domnului Schwartz, comisarul de poliție, și de cea a domnului Schwartz, cofetarul elvețian.

Între Schwartzii care au reușit și cei care urmează să parvină, există un fel de francmasonerie. Tânărul nostru călător fu foarte bine primit la negustor; i se cerură vești de acasă; se arătară foarte înduioșați de faptul că tatăl și mama lui muriseră amândoi, lăsând în urma lor două duzini întregi de orfani mici. El era cel mai mare. În douăzeci de ani, respectabila lui mamă avusese șaisprezece nașteri, dintre care șase cu gemeni. Așa sunt toate femeile Schwartz, Domnul fie laudat.

Nu fu nevoie nici măcar să spună că venea la Caen ca să-și câștige existența; e ceva de la sine înțeles ca un Schwartz să nu călătorească pentru propria-i plăcere. La vederea lui, comisarul de poliție și cofetarul strigară în cor: „Ce păcat! Dacă ați fi venit săptămâna trecută...” Dar acum Schwartz s-a instalat!

Schwartz era cazat la elvețian; Schwartz își făcuse cuibul la biroul de poliție: Schwartzi de schimb.

La ora cinei, tânărul nostru călător se plimba melancolic pe malul râului Orne. Ospitalitatea celor doi compatrioți nu mersese până într-acolo încât să-i facă loc la masa lor. Își ducea mereu bagajul sub braț, și nu avea gânduri prea optimiste. Fără îndoială, înainte de a-și pierde cu totul speranța, îi mai rămânea să vadă un număr mare de Schwartzi în diverse departamente ale Franței; dar finanțele erau pe sfârșite și stomacul răbda de dimineață.

– Hei! Schwartz! strigă în urma lui o voce veselă. Se întoarse iute și mulțumit. Orice întâlnire este bună pentru infomețați, căci la capătul ei poate exista o posibilă cină. Cu toate astea, la vederea celui care se arăta, chipul lui J.-B. Schwartz se întunecă și plecă ochii. Un tânăr de vârsta lui, foarte bine îmbrăcat, a cărui eleganță *sui generis* anunța un comis-voiajor, se îndrepta direct spre el de-a lungul cheiului, cu zâmbetul pe buze și mâna întinsă.

Respect pentru oameni și cărți

– Ce faci, amice? întrebă nou-venitul foarte deschis. Iată-ne în patria vacii grase, așa-i?

După ce scuturase mâna lui Schwartz, care rămase inertă și rece, adăugă:

– Ce întâmplare să ne întâlnim, totuși!

– Adevărat, domnule Lecoq, răspuse tânărul alsacian ridicându-și pălăria ceremonios, ce întâmplare.

Domnul Lecoq îl luă de braț, iar Schwartz păru să încerce o oarecare neplăcere. Trebuie să spunem că nimic din aspectul nou-venitului nu justifica o astfel de repulsie. Era un băiat foarte frumos, cu tenul proaspăt, cu ținută mândră, cu privirea deschisă și îndrăzneată. Poate că manierele sale erau lipsite de distincție, așa cum costumul său făcea exces de culori vii, dar aceste amănunte probabil că îl interesau prea puțin pe alsacianul nostru. La Guebwiller oamenii sunt prudenți. Neîncrederea lui J.-B. Schwartz trebuie, deci, să ne pună în gardă până la un anumit punct în ce-l privește pe strălucitorul domn Lecoq.

– Ai luat cina? întrebă acesta după câțiva pași.

Schwartz roși, iar ochii mobili începură să i se învântească; dar răspuse:

– Da, domnule Lecoq.

Comis-voiajorul se opri, îl privi drept în față și izbucni într-un râs cam forțat.

– Hai! Hai! tomnu' Legog! repetă el, exagerând accentul tovarășului său. Gata! Mințim ca o haimana, Baptiste! Cei care ți-au spus, amice, se întrerupse el cu superbă demnitate, că am fost dat afară de la frații Monnier au mințit cu nerușinare! Nu dai afară un Lecoq, fiu adoptiv al unui colonel, pricepi? Lecoq este cel care pleacă atunci când patronii nu-i plac. Monnier este un gunoi. Aveam la el patru mii; „Berthier et Comp.“ mi-au oferit cinci mii, plus comisioanele: deci, valea!

– Cinci mii și comisioanele! repetă alsacianul, trecându-și limba peste buze.

– Mișto, așa-i, amice? Și nu mă voi opri aici... Dar dumneata de ce nu ești la Monnier?

– Au redus numărul salariaților.

– Îți spun eu: niște gunoaie... Cât aveai?

– Trei sute și prânzul...

– Cu pâine și apă... O șandrama... Jean-Baptiste, dacă aș îndrăzni să-ți vorbesc deschis, ți-aș spune că ești o curcă plouată, un papagal.

Schwartz încercă să zâmbească și răspuse:

– Eu nu am noroc ca dumneata, domnule Lecoq.

Părăsiseră malul apei și urcau pe strada Saint-Jean. Comis-voiajorul ridică din umeri.

– În negoț, Jean-Baptiste, spuse el cu emfază, nu există nici noroc, nici ghinion. Depinde doar cum știi să-ți joci cartea, atât, pricepi?... Și de cum știi să riști tot ce ai... Cum mă vezi și cum te văd, imediat ce voi găsi ceva care să nu-mi convină la „Berthier et Comp.“, îmi iau zborul spre alte târâmuri, cu opt mii fix sau mai mult...

– Probabil că faceți economii serioase, domnule Lecoq! îl întrerupse Schwartz, cu o naivă admirație.

Domnul Lecoq îi lăsă brațul ca să-i ardă un pumn zdravăn pe spinare.

– Jocul, vinul și frumoasele! spuse el. Eu sunt un tânăr de familie și curcile plouate nu fac niciodată avere, pricepi, amice!

În același timp, îl făcu pe Schwartz să se învârtă și îl împinse pe sub poarta pentru trăsuri a unei case vechi, mari, care avea ca firmă acel celebru tablou reprezentând o pasăre cu picioare lungi mergând pe coama unui leu, cu inscripția: *La cocoșul îndrăzneț*.

J.-B. Schwartz îl lăsă s-o facă, pentru că amețitorul miros de bucătărie îl luă de nas, așa cum mâna dresorului apucă taurul de coarne.

– Să vină chelnerița! strigă domnul Lecoq cu acel ton poruncitor care îi impune pe comis-voiajori prin hanuri. Coană Brûlé! Moș Brûlé! E careva pe-aici, ce dracu'! Toată lumea a dat ortu' popii?

Coana Brûlé își arătă, în pragul bucătăriei, o respectabilă față de vrajitoare. Domnul Lecoq îi trimise o beza și spuse:

– Pentru că m-am întâlnit cu un prieten bun, și cum masa din partea gazdei s-a terminat de mai bine de jumătate de ceas, servește-ne două ospețe de câte patru franci de cap în camera mea... Și dă-ți oste-neala, inimioară!

Fu răsplătit de hangiță cu un zâmbet știrb.

– Aici îmi trag sufletul când vin la Caen, continuă el, urcând treptele străambe ale scării. Mi-ar da pe credit și olanele de pe casă. Dar n-am ce face cu ele, amice! Îndrăznește și intră!

J.-B. Schwartz intră fără să se opună. Mirosul cratițelor acționase asupra părții sensibile a ființei sale. Un nu știu ce vag ecou al proaspetelor vorbe ale lui Lecoq îi răsuna încă în urechi: „Jocul, vinul, frumoasele!“ Jocul, nimic. Dar îi plăcea vinul și gândul de a iubi îi înmuia sufletul. Oameniiăștia din Alsacia se aprind greu, dar cum vine luna august, înfloresc... Era o cameră de han urâtă și murdară. Cum intră, domnul Lecoq se grăbi spre scară și strigă cu voce răsunătoare:

– Hei, fato! Moș Brûlé! Coană Brûlé!

Respect pentru oameni și cărți

Iar când i se răspunse:

– Trăsura mea pentru ora opt! Ca la armată! Trebuie să fiu la Alençon mâine dimineață.

Întorcându-se spre musafir, adăugă indiferent:

– Casa Berthier îmi plătește o cabrioletă și un cal, ce zici de asta?... Și în anotimpul ăsta, circul numai noaptea, ca să nu-mi stric tenul.

– Dacă aș îndrăzni... încep J.-B. Schwartz.

– Să-mi ceri un loc în caretă?

– Da...

– Ha!... Ei, bine! nu îndrăzni, Jean-Baptiste, auzi!... O să stăm de vorbă imediat, amice: am alte planuri pentru dumneata, pentru moment.

O expresie de neîncredere întunecă din nou trăsăturile lui Schwartz al nostru, care murmură:

– Știți, domnule Lecoq, eu nu sunt decât un biet băiat ...

– Bine! Bine! O să stăm de vorbă, îți spun. Facem un angajament formal să nu-ți cer, domnule, să inventezi praful de pușcă.

În timp ce vorbea, își făcea toaleta, schimbând hainele de oraș cu un costum de călătorie. Când slujnica veni cu felurile, deschise valiza cu zgomot mare.

– Pentru că plec în Siria, strigă el, vreau să-mi plătesc nota. Să mi se facă socoteala corectă, tinerețe, m-auzi! Fără să se uite că mă bucur de remiză de comerț... și de ovăz pentru cal!

Poate J.-B. Schwartz nu era istețul isteților; totuși, vedea limpede și i se păru că domnul Lecoq își *anunța* spectaculos plecarea, ca la teatru. Deveni atent; și, presupunând că domnul Lecoq voia să joace față de el o comedie, auditoriul era cât se poate de pus în gardă. Dar asta nu folosea la nimic cu domnul Lecoq, care era, o să vedem clar, un tactician foarte original și de primă mână.

– Ai văzut firma? întrebă el dintr-odată, așezându-se la masă. *La cocoșul îndrăzneț*. Asta m-a făcut să aleg, înțelegi, Jean-Baptiste? Eu sunt Lecoq, cocoșul, și sunt îndrăzneț. Să începem. Poate o să am nevoie de dumneata, amice, și plătesc cu banii jos. Sunt în fonduri. Vânzările au mers bine aici: am livrat alaltăieri domnului Bancelle, cel mai mare bancher din Caen, o casă de bani cu cifru și siguranță, model nou, de care s-a îndrăgostit ca un nebun. Nu se vorbește decât de asta în oraș. Toți bancherii din Normandia vor cere case de bani la fel și o să am un comision de la firma Berthier când o să vreau. În sănătatea mea!

Bău un pahar de vin înainte de supă, apoi continuă:

– De ce?... Pentru că eu sunt cocoșul îndrăzneț, care pătrunde peste tot, bine îmbrăcat, cu vorbire elegantă, ușurință de exprimare și

restul... Tu, amice, ești găina, da! – redingotă jerpelită, pungă goală, timiditatea ghinionului!... Deci în Caen există doi Schwartz: eu pun întotdeauna degetul pe rană, știi bine... Schwartzii sunt ca evreii, se împing unii pe alții în lume, dar puțin câte puțin, da! După crap, alsacianul este cel mai moale și mai rece dintre animale. Nu e loc la cofetar, nu e loc la comisar... Atunci, iată-l pe sârmanul meu amic, care vrea să plece la Alençon să caute alți Schwartzi: e o prostie, da!

Trist de auzit asemenea lucruri; cu toate astea, pofta de mâncare învinse! Tânărul nostru mânca destul de bine ascultându-le. Dacă mânânci, trebuie să și bei; generosul Lecoq îi turna vin neîndoit. E adevărat că vinul din hanurile Normandiei este celebru; nicăieri în altă parte nu se poate gusta altul așa de acru, atât de hotărât dezgustător; dar cei care vin din Guebwillier nu sunt cârcotași, și exemplara cumpătare a sârmanului nostru prieten îl făcea să aibă un cap mai ușor de amețit decât al unei fete. Pe măsură ce festinul de patru franci continua îmbelșugat, J.-B. Schwartz simțea cum crește în el o căldură neobișnuită; devenea bărbat, la naiba, și se surprindea invidiind îndrăzneala domnului M. Lecoq.

În lumea mică a funcționarilor parizieni în care J.-B. Schwartz trăise deja câteva luni, Lecoq nu avea cea mai bună reputație; nu i se cunoșteau bine nici antecedentele, nici legăturile; umblau despre el zvonuri supărătoare și destul de grave, dar nici unul nu fusese dovedit, și invidia îi urmărește mereu pe învingători. Lecoq era un învingător: cinci mii de franci leafă, comisioanele și trăsura! În 1825 nu existau mulți comis-voiajori ajunși pe astfel de culmi ale prosperității. J.-B. Schwartz îl privea de jos, respectuos; fiecare pahar de vin normand mai adăuga ceva la suma acestor admirații. La desert, dacă le-ar fi pus în balanță, pe de o parte toate satisfacțiile domnului Lecoq, pe de alta virtuțile Alsaciei, nu știu dacă conștiința lui J.-B. Schwartz s-ar fi înclinat spre dreapta sau spre stânga.

El era totuși cinstit; nu ar fi înșelat pe nimeni la o factură întocmită: totul este să știi cum se întocmește factura. Brânza era pe masă, la fel și coatele amicilor noștri, iar ei stăteau de vorbă.

– E o femeie măritată, spunea Don Juan de Lecoq. Pricepi, Jean-Baptiste, la vârsta noastră nu ești de lemn...

Schwartz făcu semn că este de acord, lașul!

– Cu femeile măritate, reluă Lecoq, nu e de glumit; există un *Cod*.

– Atunci, nu vă duceți! strigă Schwartz, asupra căruia acest cuvânt producea un efect extraordinar: o nouă dovadă a onestității sale alsaciene.

Dar Lecoq își duse mâna la inimă și rosti pe un ton dramatic:

– Țin neapărat, amice, auzi! Mai bine mor decât să renunț la fericire!... De altfel, sunt obligat, Jean-Baptiste. Toate precauțiile sunt luate și am o scrisoare semnată de mine care călătorește în momentul acesta cu diligența de poștă. Va fi aruncată mâine dimineață în cutia poștală de la Alençon, pe adresa lui moș Brulé, căruia îi cer bastonul cu mâner de argint, care este acolo, în colț, și pe care o să-l uit la plecare.

– Ah! făcu Schwartz. Toate astea pentru o iubire trecătoare!

Domnul Lecoq umplu paharele. Îl duse pe al său la buze și profită de moment pentru a-și cerceta tovarășul pe furis. Erau la sfârșitul celei de a treia sticle. Schwartz mâncase copios.

– Asta seamănă, murmură el, cu poveștile de prin ziare. Cum se cheamă asta la curtea cu juri? Să crezi un *alibi*, cred.

Domnul Lecoq izbucni în râs.

– Bravo, amice! strigă el. Facem noi ceva din tine! Ai găsit cuvântul din prima, Jean-Baptiste, e-he! Un alibi! Exact asta e, la naiba! Pun la cale un alibi pentru cazul în care soțul ar avea chef să-mi facă neplăceri. Nu e totul roz în situația seducătorului, nu! Există și lovituri de spadă, iar soțul este un fost militar!... Hei, fato! Cafeaua și lichiorurile! Caldă!

Toate astea au fost rostite volubil, pentru că domnul Lecoq vedea născându-se o bănuială în privirea tot mai grea a musafirului.

– Eu n-am să mă bag niciodată în încurcături de felul acesta! gândi cu glas tare acesta din urmă.

– Jean-Baptiste, continuă domnul Lecoq, turnându-i un pahar mare de tărie, o să vină și rândul tău; o să cunoști înflăcărarea nestăpânită a pasiunii... Dar, hei, n-am spus totul! Soțul este prieten intim al comisarului de poliție.

J.-B. Schwartz se trase înapoi cu scaunul.

– Domnule Lecoq, afacerile dumitale nu mă privesc, spuse el hotărât.

– Foarte bine, tinere, foarte bine, răspunse comis-voiajorul. Pri-mești o boni...

– Nu vreau... începu alsacianul.

– Regele spune: noi vrem, puișor! Îți plătesc o sută de franci peșin, fără scont, dacă spui un cuvânt, diseară, la urechea comisarului de poliție, foarte încet și fără răutate... Așa, ca să ne distrăm, ce! Și ca să-l obligi pe taica. Asta e!